

Transcriptie van interview met Martin Dijkstra op 27 juni 2019

Interviewer: Rutger Noorlander

Deze transcriptie is leesbaar gemaakt. Daarvoor zijn irrelevante gedeeltes weggelaten.

Interviewer: De opname is gestart. Ik zit hier in Heerhugowaard met Martin Dijkstra. Het is vandaag 27 juni 2019. Meneer Dijkstra, dank u wel voor uw tijd. Wat is uw geboortejaar?

00:00:10

Dijkstra: Dat is 1935.

00:00:18

Interviewer: U heeft bij de BB gezeten en bent hoofd BB in Alkmaar geweest. Kunt u daar wat over vertellen?

00:00:28

Dijkstra: Ik ben hoofd BB geweest maar ik heb eerder nog geschiedenis gehad in Alkmaar. Ik ben in 1970 van de BB in Leeuwarden overgekomen naar de BB in Alkmaar, 'ontwikkelingshulp' zal ik maar zeggen. Daar ben ik eerst commandant reddingsdienst geweest, omdat ik een opleiding heb gehad die vrij breed was op het gebied van rampenbestrijding, dus ik kon ook reddingsdienst doen. Commandant brandweer ging niet, want dat werd destijds vervuld door de heer Hartog. Niet Jan Hartog, maar zijn vader had in Alkmaar vlakbij het Regionaal Archief een elektriciteitszaak en hij was vrijwillig commandant brandweer, en als vrijwilliger ook bij de BB de commandant brandweer. Dus ik had de reddingsdienst en hij had de brandweer. En de directeur GGD was degene die de GGD-dienst had. Op die manier was het daar verdeeld. Dat heb ik gedaan tot 1981. Toen ging mijn voorganger, de heer Strohand, met pensioen. Toen ben ik hoofd BB geworden. Dat ben ik geweest van 1981 tot 1987, toen de BB is opgeheven. Ik heb nog een dubbelfunctie gehad: hoofd BB en secretaris van het voormalige SNK, samenwerkingsverband Noord-Kennemerland, waaronder viel o.a. Regionale Brandweer, Regionaal Archief, GGD, regionaal milieudienst, de samenwerking regionaal in welk verband dan ook, vergaderingen portefeuillehouderskringen. Ik heb dus even een dubbelfunctie gehad, maar ben ook bij het SNK de brandweer trouw gebleven.

00:00:34

Interviewer: Wat was de reden dat u naar Alkmaar kwam vanuit Leeuwarden?

00:03:21

Dijkstra: Dat was een kwestie van solliciteren. Ik ben in Leeuwarden in die kring eerst districtshoofd geweest in Franeker. Ik had een kantoortje achter het politiebureau daar. Op een gegeven moment werden de districten opgeheven en werd ik overgeheven naar Leeuwarden. Ik had ambities en heb dit besproken met het toenmalige hoofd BB in Leeuwarden. Die zei: 'je ziet hier met leeftijdsopbouw en er is voor jou geen mogelijkheid om door te stromen. Anderen gaan voorlopig niet weg'. Toen ben ik gaan solliciteren in Alkmaar, met steun van mijn hoofd BB in Leeuwarden. Zo ben ik in Alkmaar terechtgekomen. Dit was voor mij toen ook financieel een verbetering. Ook voor de functie

van commandant reddingdienst werd apart betaald. Voor mij aanleiding om te verhuizen. Toen zijn we in Heerhugowaard komen wonen.

00:04:57

Interviewer: Toen bent u bij de BB in Alkmaar gaan werken?

00:04:57

Dijkstra: Ja.

00:04:57

Interviewer: En op welke locatie?

00:04:57

Dijkstra: Dat was op de locatie in de Frans Halsstraat, hoek Ruysdaelkade. Eerste zaten we in een schoolgebouw, een noodschooltje in feite. Op een gegeven moment was dat zo slecht, het was eigenlijk geen behoorlijke huisvesting meer. Toen zei de toenmalige burgemeester van Alkmaar, de heer de Wit, 'Dit kan zo niet langer. Bovendien, wat er ook met de BB gebeurt, een goed kantoor in Alkmaar is nooit weg. Laten we ons best doen om hier een nieuw kantoor te krijgen'. Zo is er een nieuw kantoor voor de BB ontstaan.

00:05:47

Interviewer: Het gebouw dat er nu staat is het oude BB-gebouw, maar daarvoor stond er dus een ander gebouw.

00:06:05

Dijkstra: Dat stond naast de bunker, want er stond ook een bunker. Het nieuwe gebouw is half over de bunker gekomen.

00:06:05

Interviewer: Aha, de bunker is dus blijven staan, en het gedeelte boven de bunker is vervangen voor een nieuw gebouw.

00:06:05

Dijkstra: Ja, het gebouw kon niet vast gebouwd worden aan de bunker, want de bunker is in de grond geplaatst maar nergens geheid. Die kon bewegen, en dat was de bedoeling. Als er een bombardement in de buurt van de bunker zou plaatsvinden, zou het als een soort schip in het grondwater liggen. Los van het gebouw.

00:06:42

Interviewer: Wat er nu staat is een lagere voorkant, gedeeltelijk in de grond, dat is zichtbaar, en daarachter staat een hoger gelegen gebouw. Wat is de bunker, aan de voorkant?

00:07:09

Dijkstra: De bunker ligt aan de Ruysdaelkade, en is ook verlaagd. En er zat toen een dak op van 90cm beton, met daarboven grint om de warmte te absorberen. Voor de jeugd was het ook interessant om een raam in te gooien. De bunker ligt grotendeels onder de grond, ruim een meter boven de grond.

00:07:23

Interviewer: Wat er nu zichtbaar is, zijn dakramen. Zaten die er toen ook al in?

00:08:03

Dijkstra: In de bunker niet.

00:08:03

Interviewer: Die zijn er later aangebracht?

00:08:03

Dijkstra: Ik ben er later nooit meer geweest. Ik weet niet wat ze er later mee gedaan hebben. Destijds zaten er geen ramen in de bunker.

00:09:05

Interviewer: Kunt u het gebouw beschrijven? Als u binnenkomt is de ingang aan de Frans Halsstraat.

00:09:05

Dijkstra: Het is een gebouw van twee verdiepingen. Ik ga uit van het nieuwe gebouw. Als je binnenkwam had je de trap naar boven en twee leslokalen achter elkaar <edit: op de begane grond>. In de leslokalen hielden we 's avonds de opleidingen. We hadden vast personeel, maar ook veel mensen die bij ons les gaven. Instructeurs. Dat waren vaak verpleegkundigen van het ziekenhuis die les gaven op het gebied van geneeskundige dienst. En ook van de beroepsbrandweer. En die gaven op een avond 2 uur les. Onze eigen mensen gaven ook les.

00:09:05

Interviewer: En aan wie werd er lesgegeven?

00:09:05

Dijkstra: Dat was in het begin aan vrijwilligers, maar dat was vóór mijn tijd. In het begin, toen de BB werd opgericht, waren het vrijwel allemaal vrijwilligers. Totdat de vrijwilligheid terugliep. En toen heeft men gezegd: 'dan moeten er verplicht mensen komen'. Dat waren in het begin mensen die met groot verloop waren. Dus mensen die al in dienst waren geweest. Dat werd na een tijdje niet helemaal juist gevonden. Men zei: 'Die mensen zijn al in dienst geweest terwijl er nog een heleboel buitengewoon dienstplichtigen rondlopen die helemaal niks hoeven doen. Laten we die ervoor nemen'. Dus later zijn het buitengewoon dienstplichtigen geworden. Dan moest je van rijkswege zorgen voor een opleiding en die kreeg je betaald door het Rijk. Het later ook oefeningen e.d. kreeg je ook betaald door het Rijk. Dus op die manier werd de zaak gefinancierd. Dat hing het er vanaf 'hoeveel mensen heb je opgeleid, hoeveel moet je nog opleiden, enz.'

00:09:05

Interviewer: En in uw tijd, vanaf 1980, toen u hoofd BB was, waren er toen nog vrijwilligers of waren het vooral de buitengewoon dienstplichtigen?

00:09:05

Dijkstra: In mijn tijd, toen ik er kwam, waren het hoofdzakelijk buitengewoon dienstplichtigen. Waarbij niet vergeten mag worden dat de brandweer ook meedeed op basis van vrijwilligheid. Dus de brandweermensen hadden bij ons een vrijwillige verbintenis. Vandaar dat ik altijd regionale oefeningen heb gecoördineerd.

00:09:05

Interviewer: Wat vonden deze buitengewoon dienstplichtigen ervan dat ze training moesten volgen en bij de BB werden gevraagd?

00:09:05

Dijkstra: Laat ik beginnen met te zeggen: we hadden al die buitengewoon dienstplichtigen in de kaartenbak liggen. We konden dus zien wat voor keuring ze hadden gehad. Bijvoorbeeld A1 is heel goed. B1 betekent psychisch heel goed, maar lichamelijk niet goed. Op die manier ging je kijken welke functie we moeten gaan vervullen. Bij de reddingsdienst hoofdzakelijk mensen die in ieder geval fysiek goed waren. Mijn ervaring is dat we eigenlijk nooit problemen hebben gehad. Er waren natuurlijk mensen met wie we wel problemen hadden. Er zijn ook mensen vrijgesteld, bijvoorbeeld iemand die net bezig was een zaak op te bouwen. Dan vroeg de burgemeester 'Kun je die geen vrijstelling geven?'. Artsen waren ook moeilijk. En mensen in het onderwijs. Die waren altijd druk. Wij hebben het altijd heel netjes op kunnen lossen. In mijn tijd is er maar één voor de rechter geweest, dat was een arts, en die kreeg een dauw waar hij behoorlijk van geschrokken is. Verder hebben we er nooit problemen mee gehad.

00:09:05

Interviewer: Had u moeite om de plekken in Alkmaar op te vullen?

Dijkstra00:09:05

Nee, want we hadden voldoende in de kaartenbak staan. Een kaartenbak vol. En we kregen ook de adreswijzigingen door van de gemeente waar de betrokkenen woonden. Dus ook daar wisten ze 'Hij zit in de kaartenbak bij de BB dus moeten we ook de wijzigingen doorgeven'. We kregen bijna elke dag een stapeltje dat verwerkt moest worden. Maar echt problemen? Het is ook hoe serieus je daarmee omgaat. Ze klagen altijd wat, en ik vind ook dat, als je begint met een klas, de klas de gelegenheid krijgt om je uit te proberen. Dat is hun goed recht, vind ik. Ik herinner me bijvoorbeeld iemand die weer begon te klagen. Ik zeg 'Wat heb je eigenlijk te klagen? Je krijgt 1,50 op een avond. Je krijgt bovendien 2 kopjes koffie. Dan heb je ook nog een gratis abonnement op De Paladijn, het meest waardeloze blad dat er bestaat'. Zo ging het nog een tijdje door; hij was meteen stil. Je moet het een beetje weten aan te pakken. Vandaar ook, als mensen les bij ons gaven, ging ik vaak even achterin het lokaal zitten om te kijken hoe iemand dat opvangt. Want instructeur zijn en lesgeven is ook een vak, en je moet dat kunnen opvangen. Als je te serieus bent in dat soort zaken, zeker bij de jongelui, gaan ze je helemaal uitzuigen. Onze mensen werden daarin getraind, ook aan de stafschool werd erin getraind hoe je moet lesgeven, instructietechnieken, enz. Ik heb de indruk dat dat altijd goed heeft gewerkt.

00:09:05

Interviewer: Als we teruggaan naar het gebouw. We hebben de klaslokalen bovenin.

00:09:05

Dijkstra: Dan liep je door <red.: op de begane grond> en had je rechtsachter de gang naar de bunker en links twee gedeelten. Een was een garage waar onze auto's stonden. We hadden twee mobilfoonwagens die we konden uitrijden. Als er een uitgebreide dijkbewaking was, stond een wagen van ons bij de dijk en de dijkbewaking van het Waterschap kon bij ons een bericht kwijt die ze wilden doorgeven aan de provinciale waterstaat. Onderin het gebouw van de provinciale Waterstaat in Haarlem zat vaak ook de Commissaris van de Koningin. Als er uitgebreide dijkbewaking was werd ik thuis gebeld en moest ik de burgemeesters van de kustgemeenten bellen. Eentje beantwoorde me altijd in het Fries, wat ik toevallig goed kan verstaan. Er was ook iemand die weleens een beetje moeilijk deed. Dan zei ik 'De Commissaris van de Koningin is er ook al'. Dan was hij er in mum van tijd ook.

00:16:19

Interviewer: Dat was de begane grond van het gebouw?

00:16:46

Dijkstra: Dat was de begane grond. Het andere gedeelte was magazijn voor snelopende dingen. Wat kleding e.d., wat je snel moet hebben. Het grote materiaal van ons lag in het Fort Markenbinnen. Daar is een heel fort dat wij destijds hebben gehuurd van Domeinen. En daar hebben we al onze spullen in opgeslagen. In het begin hebben we wel problemen gehad met vochtigheid. Dat hebben we moeten leren, maar hebben we behoorlijk weten op te lossen. Om het fort lag een gracht waar 50 centimeter water in lag en daar zag je de snoeken in liggen.

00:16:46

Interviewer: Wat gebeurde er nog meer in het fort? Hebben jullie daar ook oefeningen gedaan?

00:17:06

Dijkstra: Daar werden toen geen oefeningen gedaan. Het was zuiver opslag en onderhoud. We hadden een magazijnmeester die ook de koffie verzorgde op het kantoor van de BB. Er was iemand, in losse dienst, die zat vaak in het fort om het spul te onderhouden. Hoe zit het met de bijlen, gaat het niet roesten? En dat soort dingen. Voor oefeningen waren er bijvoorbeeld brancards nodig en die moesten daarna weer worden schoongemaakt. Er zat eigenlijk constant iemand, en ook de magazijnmeester zelf ging er regelmatig heen om te kijken of alles er nog goed bijlag. En we kregen zo nu en dan inspectie van het Rijk. En daar lagen de noodrantsoenen. Want ook voor onszelf, alle mensen die komen, moeten we wel eten hebben. En het geintje was, want het was heel goed eten, dus ook onze mensen wilden het weleens hebben. Maar je kon het niet kopen, maar als de doos beschadigd was dan moest die niet terug maar moest je die vergoeden. Op zo'n manier was de magazijnmeester weleens onhandig en die liet de doos vallen. En dan was de doos weer kapot en moest die vergoed worden. Dan kost zo'n blikje een paar duppies en namen ze het mee op vakantie. Die dingen blijven je achteraf nog bij.

00:17:06

Interviewer: Maar er was op de Frans Halsstraat een klein magazijn voor de dingen die jullie nodig hadden?

00:18:36

Dijkstra: Dat was meer voor de dagelijkse behoeften, en voor oefenmaterialen e.d. We hadden hier in het magazijn in Alkmaar een gat in de grond waar een radioactieve stof in zat, want dat had onze commandant ABC-dienst nodig om bepaalde metingen te kunnen uitvoeren. Het was dus oefenmateriaal, maar het moest wel heel goed worden opgeborgen. Er zat een deksel op die je niet zomaar optilde. Je had een kraan nodig om de deksel omhoog te krijgen.

00:18:36

Interviewer: Zit dat er nog?

00:18:36

Dijkstra: Ik neem aan dat het gat er nog zit. Tenzij dat is heringericht.

00:18:52

Interviewer: Waar zat het gat precies?

00:18:52

Dijkstra: Als je achter het gebouw stond, was het bij de rechterdeur, en zat het bijna aan het einde van de ruimte. Het was de garage waar de auto's stonden en nog een hembraug. Als je daar langsliep, was het gat aan het einde.

00:18:52

Interviewer: Wat was er op de eerste etage van het gebouw?

00:18:52

Dijkstra: Op de eerste etage zat voorin bij binnenkomst de secretaresse en telefoniste van het hoofd BB. Dan het hoofd BB. Dan destijds het plaatsvervangend hoofd BB en het hoofd opleidingen. Dan had je de ABC-Dienst en daar heb ik zelf nog even gezeten. Daarachter zaten nog vier. Een administratie, de heer Mibies en de heer Rijswijk, dat was het hoofd Verbindingsdienst. En verder nog twee administratieve medewerkers/sters.

00:18:52

Interviewer: Weet u nog de namen van alle mensen.

00:18:52

Dijkstra: Het hoofd BB, destijds, dat was in beginperiode, dat was de heer Strohand. Dan hadden we de heer Jonkers-Both, die was marineofficier geweest en die was hoofd opleidingen, die verzorgde opleidingen. Daar zat bij de heer van Dijk, inmiddels ook overleden, die verzorgde de contacten met de brandweerkorpsen. Dan had ik reddingsdienst, en dan de heer Verhaart, die inmiddels ook is overleden, had ABC-Dienst. Dan de heer Mibies, hoofd van de administratie. En dan de heer Brink, hij deed de financiële administratie, dus penningmeester, en hij zorgde ervoor dat iedereen aan het einde van een oefening een zakje met geld kreeg met zijn vergoeding afgestemd op zijn normale inkomen. En dan mevrouw Veldman, die woont nog in Oudorp. Zij heeft, nadat ik het even heb gedaan, de noodwachtadministratie gedaan. Dus het uitzoeken wie er moet worden

opgeroepen, er moeten weer zoveel mensen worden opgeleid, dus dan hebben we voor die opleiding zoveel mensen nodig en dan ging ze langs de kaartbakken om te kijken wie ervoor geschikt waren. En dan de 'uitnodigingen' die verstuurd werden en ze een oproep kregen. Bij de eerste bijeenkomst met hen werd gekeken of we met die persoon verder gingen of niet. Het hing er ook vanaf hoe de persoon zelf erop reageerde. Dat waren ze, de personen in vaste dienst.

00:25:37

Interviewer: U gaf aan dat er een aantal van deze personen nog leven. De heer Rijswijk, mevrouw Veldman, wie nog meer?

00:25:37

Dijkstra: De heer Janker, die is ook magazijnmeester geweest. Hij leeft nog, maar niet veel meer. Hij is opgenomen in een zorginstelling en schijnt dement te zijn. En de heer Rijswijk en mevrouw Veldman. Verder weet ik niet van iemand die nog leeft. Mevrouw Veldman is bij het ziekenhuis geplaatst toen de BB werd opgeheven. Daar is ze secretaresse geworden van een specialist, als ik het me goed herinner. De heer Rijswijk heb ik weten te plaatsen bij de regionale brandweer in Hoorn.

00:27:42

Interviewer: En toen u hoofd BB was, waren dezelfde personen werkzaam of ook nog andere mensen?

00:27:42

Dijkstra: De heer Brinkman is overleden en er is iemand voor in de plek gekomen, maar de naam kan ik me niet meer voor de geest halen <edit: Dit was Hans Olie>. Ik heb hem niet lang meegemaakt. Het was een stil figuur, wel geweldig pienter. Hij deed zijn werk heel goed. Je had nauwelijks contact met hem nodig. Hij deed zijn werk en dat was prima. Hij heette Olie, en kwam uit Bergen. Hij werkte bij de financiële administratie. Eerst was er de heer Brink, maar die overleed vlak voor zijn pensioen, en werd vervangen door meneer Olie. Hij was in de tijd een goeie dertiger. Hij is daarna ook overgegaan naar Hoorn. Daar heeft hij ook administratief werk verricht. Dat was toch een beetje uniek in Alkmaar: Alle mensen die het graag wilden, hebben bij ons in Alkmaar nadat de BB werd opgeheven allemaal weer een baan gekregen. Dat was in andere kringen niet altijd zo geweest. Dat was hier wel, omdat we altijd goede contacten hebben onderhouden met de brandweer en GGD. Dus toen zij taken van ons overkregen, hebben we gezegd dat zoveel mogelijk mensen hun taken volgden. Zo niet, dan gaan we proberen of ze elders geplaatst kunnen worden. We hebben ze allemaal weten te redden. Ik ben secretaris bij het SNK geworden, het Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland, waar al die diensten onder gingen vallen. Toen was Roozmond nog burgemeester van Alkmaar.

00:27:42

Interviewer: Kunt u wat meer vertellen over de bunker onder het pand van de BB aan de Frans Halsstraat?

00:27:42

Dijkstra: De bunker had een dak van 90 centimeter dik, en ook de wanden hadden ongeveer die omvang, heb ik begrepen. We hadden wel last van lekkage. Dan liep het water langs de muur. De oorzaak was erg moeilijk te vinden. We hebben daar de ECN nog bijgehouden, want die wisten wel een oplossing. Dan gingen we radioactief water op het dak doen en dan zouden zij meten waar het water precies langs ging en hoe het binnenkwam. Toen gingen ze meten, en het kraakte en knetterde overal. Dat is logisch, want bij het dikke beton geeft het zoveel radioactieve straling dat ze het nooit hadden kunnen meten. Dat was toen een misser geweest, waar ik nog erg om hebben moeten lachen, dat ze bij het ECN niet in de gaten hadden dat dit echt niet lukt met zulk dik beton en zo'n klein beetje radioactiviteit. Er moest een hele vergunning voor komen, de hele buurt in rep en roer, die dachten dat we weet ik niet wat we allemaal gingen doen met de radioactiviteit. Als ik er nog aan terugdenk... Maar die bunker zelf had in de eerste plaats de mogelijkheid om, als alles uitviel, de elektriciteit, dat er in de eerste plaats een grote dieselmotor opstartte, die een aggregaat aandreef om stoom te leveren. Als er helemaal niets meer was stonden er drie fietsen naast elkaar om te trappen en de luchtverfrissing vers te houden. Verder had je daar de commandokamer, waar de mensen zaten zoals de commandant brandweer, commandant geneeskundige dienst, enz. en het hoofd BB die probeerde om ook bij oefeningen de zaak zo goed mogelijk te regelen. Aan de voorkant had je de verbindingdienst, waar nog kastjes met stekkers stonden. Rijswijk heeft dat altijd trouw gedaan. Met koperpoets heeft hij altijd die stekkertjes glad gehouden. En toch belangrijk in die tijd. Ik heb het in Leeuwarden zelf meegemaakt dat de stroom uitviel door ijs op de hoogspanningsleidingen, waardoor deze braken. Toen konden wij de verbindingen herstellen met alle gemeentehuizen zodat in ieder geval de burgemeesters hulp konden aanvragen. Die had een aggregaat nodig voor een verzorgingstehuis, die had dit nodig en die had dat nodig. Dat hebben we toen allemaal goed kunnen coördineren. Ik heb het in Alkmaar niet meegemaakt, maar we hadden het dus wel kunnen doen. We konden ogenblikkelijk rechtstreekse verbindingen leggen met gemeentehuizen, en dat was wel belangrijk.

00:27:42

Interviewer: Met welke gemeentehuizen had u verbinding? Met alle gemeentehuizen in de kring?

00:27:42

Dijkstra: Die bij ons in de kring zaten. Hier heb ik nog de oude. Hier heb je nog de gemeenten Hensbroek, Koedijk, Langedijk, Oterleek, Oudorp, bestaan allemaal niet meer. We hadden contact met alle gemeentehuizen in de kring. En de kring in mijn tijd bestond dus uit Noord-Kennemerland en West-Friesland. Dat was toen één geheel geworden. We zijn destijds begonnen met kleinere kringen, en die kleinere kringen waren vaak nog onderverdeeld in kleinere districten. Dit is later samengevoegd tijdens reorganisaties e.d. en zo zijn we uiteindelijk uitgekomen op 26 kringen in Nederland. Toen is men een tijdje bezig geweest om ook de provincies op te heffen, en dat zouden dan 26 regio's worden. Daarom hebben ze nog een tijdje de BB aangehouden zodat het allemaal gelijk zou komen te liggen. Dat was het gebied waar wij het toen voor deden.

00:27:42

Interviewer: Waren deze verbindingen beveiligde lijnen?

00:27:42

Dijkstra: Dat waren aparte telefoonlijnen die uitsluitend door ons werden gebruikt, door ons werden gehoord.

00:27:42

Interviewer: Dus vanuit de bunker aan de Frans Halsstraat waren er aparte telefoonlijnen naar alle burgemeesters...?

00:27:42

Dijkstra: Ja, allemaal aparte lijnen.

00:27:42

Dijkstra: En u nu had de burgemeester in Alkmaar zijn eigen noodbestuurspost. Was dat ook het geval bij de andere gemeenten?

00:27:42

Dijkstra: Ja. De een wat beter dan de ander. Maar ze hadden allemaal hun post waar ze dan in geval van rampen samen zouden komen en waar dan de coördinatie plaats kon vinden. Zeker als een ramp meerdere gemeenten betrof, moet het wel gecoördineerd worden.

00:41:01

Interviewer: Stel dat er een ramp was, of Nederland werd aangevallen, wie van de BB ging mee de bunker in?

00:41:01

Dijkstra: Je had bij de BB een staf. Dus uiteraard het hoofd BB, een plaatsvervangend hoofd BB en de hele bezetting voor de verbindingdienst ging erin. Er was ook een ordedienst die mensen buiten de deur moest houden. Zij zaten er ook in. En dan was de organisatie zo opgezet: er waren er meerdere algemene sectorcommandanten, en die moesten ter plaatse de leiding nemen en zij stonden in contact met de commandopost. De mensen die in het terrein waren en hulp moesten verlenen werden aangestuurd door een algemene sectorcommandant.

00:41:01

Interviewer: Zat deze algemene sectorcommandant ook in de bunker?

00:41:01

Dijkstra: Nee, die zat niet in de bunker, maar bij de mensen in hun opstelplaatsen. In veel gevallen zou dit bijvoorbeeld een schoolgebouw zijn.

00:41:01

Interviewer: En zaten er verder nog meer mensen in de bunker?

00:41:01

Dijkstra: Er zaten verder geen vreemden in. Er kon 100 man in. Je moet rekenen dat ze in 3 ploegendienst moesten werken. Dus 1/3 sliep, 1/3 rustte uit en recreëerde en de andere 1/3 was bezig zijn functie uit te oefenen.

00:41:01

Interviewer: Het was dus een grote bunker?

00:41:01

Dijkstra: Ja, en je had stapelbedden in die bunker.

00:41:01

Interviewer: Met roulatie? Een bed per drie personen?

00:41:01

Dijkstra: Ik kan me het niet meer zo geweldig herinneren. Normaal kwam je niet zo in de bunker. Degene die er veel zat was de commandant verbindingdienst. Rijswijk zat veel in de commandopost. Ook met voorbereidingen had hij daar vaak zijn werk.

00:41:01

Interviewer: Heeft u nog afbeeldingen van de bunker en het gebouw, of plattegronden?

00:41:01

Dijkstra: Helemaal niet. Ik heb in die tijd wel een fototoestel gehad, maar daar heb ik niks mee gedaan. Alleen voor familiefoto's. Het was ook een andere tijd.

00:41:01

Interviewer: Wat vond u van de bunker? Wat was uw gevoel bij die bunker?

00:41:01

Dijkstra: Ik had een goed gevoel bij die bunker. Ik heb de indruk dat die zodanig was ingericht en kon functioneren dat je er een tijdje vol kon houden. Als al die verbindingen zouden wegvallen, wordt het helemaal een chaos. Elke ramp wordt zondermeer een chaos, maar dan loopt het helemaal uit de hand en kun je er geen leiding meer aan geven.

00:45:11

Interviewer: Hoe zeker was u dat alles tijdens zo'n ramp zou lopen zoals gepland?

00:45:22

Dijkstra: Je had bepaalde richtlijnen, bevelstechnieken, die je altijd hanteerde. Zoals bij de brandweer de plaats waar ze moeten komen, met wie moet je contact onderhouden, enz. We hadden daar een ezelsbruggetje voor. Piet doet wat vele sufferds vergeten waren. 'Plaats', 'Doel' wat ie moet doen, 'wat vele' dat kan verbindingen zijn, 'sufferds' staat voor samenwerking, 'vergeten' staat voor verzorging. Zo moest je dus bepaalde zaken overdragen aan iemand die ergens zijn taak moest gaan uitvoeren. Zoals we dat bij de brandweer vaak deden, bij de BB was het iets ingewikkelder, je had een vast stramien waarin je was opgeleid om te bereiken dat je in heel korte tijd mensen een opdracht zou kunnen geven, zodanig dat ie ook uitvoerbaar is. En dat je niet daarna zegt 'bij wie moet ik dit, bij wie moet ik dat'. Het was een vast stramien en dat was zo geleerd.

00:46:55

Interviewer: Weet u of deze plannen er nog zijn?

00:46:55

Dijkstra: Nee, de voorschriften waren boekjes, en die kwamen van Binnenlandse Zaken. Waar die zijn gebleven, weet ik niet. Ik weet dat niet omdat ik een tijd een dubbelfunctie had. Hoofd BB en secretaris SNK, maar ik had het hoofd BB-schap aan mijn plaatsvervanger overgelaten. Hij heeft dit de laatste tijd gedaan. Verhaart. Ik denk dat het heel belangrijk is voor Alkmaar dat we in die tijd, gedurende de Koude Oorlog, in de eerste plaats een burgemeester hebben gehad als burgemeester de Wit. De Wit was erg goed. Ik heb altijd zeer goede contacten met hem gehad. Hij was een soort vaderfiguur. Hij was toen ook nog een stuk jonger. Maar zo functioneerde hij. Een van de kenmerken als er een probleem was, dat hij zei 'Laten we eerst even parallel schakelen'. Met andere woorden: we moeten even goed met de anderen op één lijn zien te komen en dan gaan we kijken hoe we dan verder gaan. Hij was heel goed in zichzelf verkopen. Bijvoorbeeld: de minister uitnodigen om het gebouw te openen op het moment dat hij gesolliciteerd had bij de provincie. Hij was ook heel goed met z'n brieven. Hij stuurde overal een afschrift heen. Dat was een kenmerk van hem. Hij stuurde veel afschriften. Iedereen werd op de hoogte gesteld. Op die manier wist je ook zijn denken en wat hij van plan was. Hij was altijd heel duidelijk. Hij was ook wethouder geweest in Amsterdam, de Bijlmermeer is onder andere onder zijn verantwoordelijkheid als wethouder gebouwd, waarvan hij later tegen me zei 'dat hadden we beter anders kunnen doen'. Dat heeft hij later eerlijk toegegeven. Ik vond het een geweldig goede burgemeester voor ons. Hij had ook een grote belangstelling voor alles wat met brandweer en hulpverlening te maken had. Ik zat in het georganiseerd overleg met de minister in de hoedanigheid van woordvoerder van de centrale van overheidspersoneel en ik heb hem altijd een afschrift gestuurd van de verslagen van het overleg met de minister, zodat hij al van tevoren weet 'nou ze zijn nu bij Binnenlandse Zaken dit en dat van plan'. Dan kon hij daarop anticiperen als hij bij de minister was. En het andere waar ik heel veel aan te danken had, was de heer Roozmond. Als je het over de Koude Oorlog hebt en mensen die daar precies in pasten om dat goed vorm te geven en alles wat daarvoor nodig is om de Koude Oorlog door te komen, de voorbereidingen, dan was het de heer Roozmond.

00:46:55

Interviewer: En waarom?

00:46:55

Dijkstra: De heer Roozmond was een heel ander figuur. Je moest hem precies zeggen hoe je erover dacht. Een anekdote. Op een gegeven moment had hij mij iets toegezegd wat hij zou regelen bij de gemeente Alkmaar, maar het ging heel anders. Nu zit ik zo in elkaar dat ik dat eigenlijk niet kan hebben. Ik stuurde hem een memootje, en ik heb een vrij giftige pen. En op een gegeven moment ging de telefoon en zegt mijn secretaresse 'de heer Roozmond voor u'. Ik pakte de telefoon op. En voor ik iets kon zeggen 'Met Roozmond hier. Ik heb je memo gelezen. Je krijgt je zin en nou wil ik nooit meer gedonder met je'. En voor ik iets kon zeggen, had hij de telefoon al neergelegd. Nu stond ik ééns in de 14 dagen bij hem in de agenda en moest ik vrij vlot daarna op het Stadhuis zijn voor een bespreking met hem. Op de gang kom ik de secretaris tegen, ik zeg 'nou hij zit er nog pas net (hij was er pas een paar maanden) maar ik heb nou al rommel met hem'. Hij zegt 'Je hebt helemaal geen rommel met hem. Hij zegt dat hij op een verschrikkelijke manier onderuit is gehaald en hij daar wel waardering voor heeft'. Ik loop naar zijn kantoor en kom er binnen. Hij zegt 'laten we daar in een hoekje

gaat zitten'. We gingen zitten, en hij zegt 'weet je wat wij in het vervolg gaan doen? We gaan geen ruzie meer maken. Wij gaan in het vervolg samenwerken'. En sinds die tijd hebben we nooit meer mot gehad. Je moest wel precies zeggen hoe je erover dacht. En als hij gevaar liep... Hij wilde geen politieke problemen en geen juridische problemen. Je moest proberen te voorkomen dat hij daarmee opgescheept raakte. Een enkele keer zei hij misschien 'nee, ik zie het toch anders, we doen het zo'. Dan kon je je stilhouden, want dan liep het gewoon zo. Maar, liep het dan fout, omdat je hem had gewaarschuwd, dan zei hij. 'Het hoofd BB heeft me nog gewaarschuwd'. Daar was hij dan eerlijk in. Daar kun je mee samenwerken.

00:46:55

Interviewer: Hoe was uw relatie met die burgemeester De Wit en Roozmond?

00:46:55

Dijkstra: Toen ik er net kwam, was er de heer Wittema. Hem heb ik niet meegemaakt. Ik heb daarna als secretaris van het SNK nog Pop meegemaakt. Maar Pop heb ik als hoofd BB niet meegemaakt. Pop zat er vanaf '88, maar in '87 is de BB opgeheven. We hadden niet dezelfde humor, om eerlijk te wezen. Met Roozmond kon je zo verschrikkelijk lachen.

00:46:55

Interviewer: Roozmond was burgemeester van 1977 tot 1988, dus dat was de gehele periode dat u hoofd BB was. Daarom heeft u ook met hem intensief samengewerkt?

00:46:55

Dijkstra: Ja, hij heeft ook destijds mijn benoeming geregeld.

00:46:55

Interviewer: En u vertelde dat u elke twee weken met hem een afspraak had. Waar gingen deze afspraken over?

00:56:24

Dijkstra: Hoofdzakelijk over de begroting die weer zou moeten komen. Hoe doen we dit? Kunnen we het wagen? Bijvoorbeeld: 5 cent per inwoner erbij? Of is dit deze keer niet haalbaar? Of grotere dingen, als we bijvoorbeeld nieuwe auto's willen hebben, dan besprak ik dat wel met hem. Of als ik een brief met hem wil bespreken, van bijvoorbeeld Binnenlandse Zaken. Dan dacht ik 'het zou goed zijn als hij die even las'. Dan liet ik die stiekem op de zijkant van zijn bureau liggen en probeerde ik de deur uit te lopen. 'Martin, wil je je rotzooi even meenemen'. Zo'n figuur was het. Hartog en ik hebben ook eens bij hem gezeten. Dan waren ze het helemaal niet eens, want Jan Hartog was ook een figuur, maar op een gegeven moment zei Roozmond 'nou is het gedonder afgelopen, we doen het zoals ik het zeg'. Ik moest nog over iets anders met hem praten, dus Hartog liep naar de deur want het gesprek was voor hem afgelopen. Is hij bijna bij de deur en zegt Roozmond 'Jan, ik weet precies wat je nu denkt'. 'Ohja? Zegt Hartog.' 'Ja, jij denk 'die Roozmond kan me nog meer vertellen, maar ik ga toch mijn eigen gang''. Dan zei Hartog 'Daar kun je weleens gelijk in hebben'. Toen begon Roozmond te lachen en zei hij 'Daar kon hij wel gelijk hebben. Ik zal hem straks even bellen'. En daarna waren het weer grote vrienden. Het was een man, je moest met hem om kunnen gaan, je moest hem aanvoelen, maar je mocht ook precies terugzeggen wat je wilde. Dat heb ik altijd erg belangrijk gevonden. Dan krijg je een relatie

met zo'n bestuurder waarvan je weet: Hij vertrouwt op mij, maar ik kan ook op hem vertrouwen.

00:57:39

Interviewer: Had u ook dit soort afspraken met andere burgemeesters in de kring?

00:57:39

Dijkstra: Ja, ik had de gewoonte om minimaal een keer per jaar bij iedereen langs te gaan.

00:57:39

Interviewer: Hoe gingen dit soort afspraken?

00:57:39

Dijkstra: Die werden door mijn secretaresse gemaakt. Die belde 'De heer Dijkstra wilt graag even langskomen bij de burgemeester'. De secretaresses regelden onderling deze afspraak. Zo werkte het in de praktijk. De secretaresse maakten de agenda en vulde je aan.

00:57:39

Interviewer: Wat werd er met andere burgemeesters besproken?

00:57:39

Dijkstra: Wij waren landelijk gezien een uitzondering. Vooral wat betreft de uitvoering van onze taken. Als je de wet letterlijk neemt, de Wet Bescherming Bevolking, dan staat er heel duidelijk 'met betrekking tot de bescherming van de bevolking tegen de gevolgen van oorlogsgeweld', dus hier vallen geen vreedstaken onder. Ik heb deze week nog eens naar gezocht, maar kan niet vinden dat de BB ook vreedstaken had. Wel de Wet Rampen en Zware Ongevallen, die is er ook geweest, de rampenwet noemden we dat ook wel. In die wet hadden we als BB wel taken, maar formeel kan ik me niet herinneren dat we vreedstaken hebben gehad. Ik wist het te koppelen aan de brandweer, omdat ik een brandweeropleiding heb gehad en ook het denken van de brandweer kende en ik een zeer goede relatie had met Jan Hartog, de brandweercommandant. We hebben heel wat geregeld met grotere oefeningen e.d. Op een gegeven moment kwam de opdracht aan de gemeente om gemeentelijke rampenplannen op te stellen. Daar zijn we ook bij betrokken geweest. Hartog en ik hebben een model opgemaakt in deze kring, waarbij de algemene gegevens door ons werden ingevuld en de gemeentelijke gegevens door de eigen gemeenten. En dat scheelde voor de gemeenten heel wat werk, want ze hoefden niet allemaal apart die algemene gegevens op te zoeken. En ik kon afspraken met de landelijke instanties maken, wat gelijk voor alle gemeenten in de kring in het rampenplan werd opgenomen. Dat zag je niet in andere kringen. Daar was de BB meer een militaire instelling op afstand, en als er echt een ramp gebeurt moet je erop vertrouwen dat wij het allemaal regelen. Daar kwam het een beetje op neer. Ik heb altijd geprobeerd om je ook in vreedstijd dienstbaar te maken, want op die manier bereik je ook dat er een zekere waardering is voor je organisatie. Als je alleen maar een organisatie voor oorlogstijd bent die hopelijk nooit in actie zou komen, verlies je op een gegeven moment toch de goodwill bij de mensen die uiteindelijk toch je organisatie zullen moeten betalen.

00:57:39

Interviewer: En de vrijwilligers leveren om werk te doen.

00:57:39

Dijkstra: En toen had ik een rampenplan opgesteld en de heer de Wit als Commissaris van de Koningin in Noord-Holland heeft het model verplicht gesteld voor de hele provincie. Sinds die tijd zijn er allerlei dingen bijgekomen. Het was toen niet zo ingewikkeld als nu, maar vooral voor de gemeenten erg belangrijk dat de centrale gegevens er al in stonden. Ze hoefden alleen nog zelf de gemeentelijke gegevens in te vullen. Dat is denk ik een belangrijk punt geweest.

01:03:39

Interviewer: Aan het einde van de BB is er geschreven dat de BB veel moeite had om genoeg vrijwilligers te krijgen en alle posten te vullen. Was dat ook zo in uw kring?

01:03:39

Dijkstra: Toen ik hier in de kring kwam, was dat eigenlijk al een gepasseerd station. Het waren hoofdzakelijk buitengewoon dienstplichtigen die toen functies bij de BB vervulde. Kijk ik naar Friesland, dan lag het daar anders. Daar ben ik de dorpjes afgeweest om brandweerles te geven, want daar hadden ze in die kleine plaatsjes geen brandweer. Dus de mensen wilden zelf graag een opzetstuk wat ze op de waterleiding konden plaatsen, met daaraan een paar slangen, en ze op die manier toch het een en ander konden doen. Dat heb ik Friesland veel gedaan, in het café, want dat is dan de plek waar je bijeenkwam.

01:05:09

Interviewer: Ik wil het ook nog over de noodbestuurspost onder het Stadhuis in Alkmaar hebben. Bent u er ooit geweest?

01:05:11

Dijkstra: Ik ben er weleens geweest, maar heb het niet precies voor de geest staan. We hadden ook nog een schuilkelder onder de Vest. Daar is met name de heer Stoorvogel. De heer Stoorvogel is vooral erg actief geweest op het gebied van gemeentelijke zelfbescherming.

01:05:11

Interviewer: Leeft hij nog dat u weet?

01:05:54

Dijkstra: Ik heb begrepen van niet. Iedere gemeente moest zijn eigen gemeentelijke staf hebben om in de eigen gemeente het een en ander te kunnen doen. Anders zou de situatie kunnen ontstaan dat waar het ergste zich voordeed, de BB was, maar de rest niks had.

01:05:54

Interviewer: Om welke reden bent u in de noodbestuurspost onder het Stadhuis geweest?

01:05:54

Dijkstra: Tijdens een bezoek aan de heer Stoorvogel. Maar operationeel had ik daar niets te zoeken, want ik had mijn eigen commandopost.

01:05:54

Interviewer: Wat weet u nog van de openbare schuilplaats onder De Vest?

01:06:46

Dijkstra: Toen de Vest werd gebouwd, wilden ze dit gebruiken om daar een schuilkamer in te zetten voor publiek dat hier aan het winkelen is en dus niet thuis even snel onder de tafel kan kruipen. De BB werd vaak belachelijk gemaakt omdat er werd gezegd 'kruip thuis onder de tafel', maar ik garandeer je dat als dit gebouw in elkaar zakt en ik onder de tafel kruip, ik een vrij grote kans heb dat ik het overleef en die tafel het tegenhoudt. Ik zag laatst op tv van een ingestort gebouw en iemand er nog uitkwam vanonder een tafel. De cabaretiers maken dat belachelijk, net als dat alcoholvrij biertje van Heineken de mist in is gegaan, en zo belachelijk is gemaakt, dan werkt het niet meer. Dan kijkt het grote publiek er toch anders tegenaan. Vooral als je niet dagelijks over de communicatiemiddelen beschikt, werkt dat niet goed voor je naam.

01:08:40

Interviewer: Wat vond u ervan dat dit soort dingen werden gezegd over de BB?

01:09:00

Dijkstra: Ik heb een vrij brede rug en heb 28 jaar in de politiek gezeten. Dan maak je je niet overal meer druk over. Maar de BB had heel anders opgezet moeten worden. Het had veel meer op vredestaken gericht moeten zijn. Ik heb nog meegeholpen in Zeeland, met de Watersnoodramp. Daar hadden we veel meer naar moeten kijken. Het ging nu allemaal erg militaristisch, en vaak overdreven met de bevelvoering. Het is wel goed, maar moet het nou zo? Ook de verhoudingen, dat kan toch anders? Het hoofd BB in Amsterdam, als je die wilde spreken...nou. Het hoofd BB in Leeuwarden was eens in Amsterdam en wilde eens langs zijn collega, maar kwam niet eens voorbij de secretaresse. Die lui voelde zich zo hoogverheven. In Indië hadden zij een hele andere verhouding met de mensen dan hier noodzakelijk was om iets op te kunnen bouwen. Want je moet de mensen wel mee zien te krijgen. Wat ik aan recepties heb afgelopen, brandweercommandanten die benoemd werden, de nieuwe brandweervagen die kwam, er toch maar even heen, even je gezicht laten zien, is goed voor het contact, want je moet later toch weer samenwerken met die persoon. Op die manier ontstaan er contacten waardoor je goed met elkaar kunt samenwerken. Dat is gewoon nodig. Je moet die netwerken goed in de gaten houden.

01:09:00

Interviewer: De BB is ook een beetje ontstaan na de Tweede Wereldoorlog, toen Nederland aan het begin van de Tweede Wereldoorlog werd verrast door de inval van Duitsland. Na de Tweede Wereldoorlog dacht men 'We moeten dit anders aanpakken, we moeten ons beter voorbereiden op een eventuele oorlog'. Was dat ook uw doel met het treffen van de voorbereidingen?

01:09:00

Dijkstra: Ik denk dat dit terecht was in die tijd. Alles was toen zo onzeker. Wat gaat Rusland doen? Want daar ging het toen eigenlijk om. Ze waren tot Berlijn gekomen en had dat hele gedeelte bezet. Willen ze nog meer uitbreiden? Dat ware ook geen lekkere jongens, die

Stalin. Het was helemaal in elkaar gezakt en moest helemaal opnieuw opgebouwd worden. Het kon heel snel weer tot een nieuwe oorlog leiden. Men had in de Tweede Wereldoorlog geleerd dat niet alleen de militairen sneuvelen, maar vooral burgers die omkomen. Ook voor de burgers moeten we wat doen. Dan krijg je tv-series als Dad's Army, en dan gaat het serieuze er wel af.

01:09:00

Interviewer: Wat vond u ervan dat het serieuze er bij de BB afgang?

01:09:00

Dijkstra: Dat heb ik altijd jammer gevonden. Ik heb het jammer gevonden omdat ik meende dat er geen behoorlijk alternatief werd geboden. Als er nu op dit moment wat gebeurt, een grote ramp of treinramp, dan vrees ik dat we onvoldoende mensen hebben op geneeskundig gebied. Destijds, bij het opdoeken van de BB, was de bedoeling dat het Rode Kruis dat zou doen. Daar heb ik weinig van gezien. Ik heb toen een beetje in de keuken van de Rode Kruis kunnen kijken. Daar ben ik van geschrokken. Zij waren daar toen niet toe in staat om dat grootschalig op te kunnen pakken. Als er een goed alternatief was geweest, en de staatssecretaris heeft dat destijds beloofd, maar ik heb het nooit gezien. Ik was niet tegen de opheffing van de BB, maar ik was er wel op tegen dat er onvoldoende voor in de plaats kwam. Op dat moment was ook de brandweer daar nog helemaal niet rijp voor. We hebben nu de veiligheidsregio's. Ik vraag me af hoe dit op termijn zal gaan. Omdat de vrijwillige brandweer steeds moeilijker nog mensen kan krijgen die de brandweer gaan vullen. Niet alleen omdat deze mensen het tegenwoordig zo druk hebben, maar ook omdat er te veel een staf boven zit die geen contact meer heeft met de onderlaag. Het zijn vrijwilligers die zo nu en dan een biertje willen drinken, en een jaarfeest waar ook hun vrouwen komen en sketchjes worden gedaan op het toneel en de commandant op de hak kan worden genomen. Dat is een hele andere sfeer. Kies je voor beroeps? Prima, maar dan moet je dat wel betalen en dat kost een hoop geld. Nu heb je nog de vrijwilligers, en die krijgen ook een vergoeding, maar niet zoals de beroeps.

01:09:00

Interviewer: De BB was dat betreft toch een omvangrijke organisatie met vrijwilligers.

01:16:25

Dijkstra: Bestuurlijk zat het ook slecht in elkaar. Je had de burgemeesters, dat heb je nu ook bij de veiligheidsregio's. De burgemeesters vormen samen het algemeen bestuur. Zij moeten de begroting goedkeuren, maar worden gestuurd vanuit een gemeente. De gemeenten zeggen 'het heeft zoveel geld gekost, het moet nu afgelopen zijn. Die opdracht krijg je van ons mee'. Dat komt elke keer op een geruzie over een paar cent per inwoner. Zeker op dit moment is het allemaal erg duur. Ook ICT. Het is duur, werkt niet altijd, veel storingen en dat gaat niet goed. We hadden de hulpverlening kleinschalig in de gemeente moeten houden voor die hulpverlening die daar nodig is. Bij de provincie had je een organisatie moeten hebben die bijstand kan verlenen als dat nodig is. Maar dat hebben ze niet gedaan, want ze willen van de provincie geen uitvoerende dienst maken.

01:18:57

Interviewer: Kunt u een aantal positieve punten noemen aan de BB in Alkmaar? Punten die goed gingen?

01:18:57

Dijkstra: In de eerste plaats kunnen we gelukkig zijn dat we steeds een goed bestuur hebben gehad dat steeds goed werd aangestuurd onder andere door eerst de heer De Wit en later Roozmond, die toch hebben gezorgd voor steun van het bestuur. Deze steun in de rug is erg belangrijk om te kunnen functioneren. Dan mag een ander het nodige zeggen, maar je weet dat het bestuur achter je staat. Dan moet je er wel voor zorgen dat ze de nodige informatie hebben om te weten wat ze steunen. In de tweede plaats hebben we in mijn tijd in Alkmaar in een goed gebouw gezeten. Dat heb ik gezien als een waardering voor ons werk. De heer De Wit zei dan wel 'een goed gebouw in Alkmaar is nooit weg', maar hij gunde het ons wel. Dat heb ik erg positief gevonden. En verder nog een aspect wat me nog even te binnen schiet, waar we in die tijd ook mee bezig zijn geweest, is de benzinedistributie, de Suezcrisis.

01:18:57

Interviewer: En hoe heeft u zich daarmee beziggehouden vanuit de BB?

01:18:57

Dijkstra: Door de bonnen te verspreiden. Wij hadden de distributie in handen. Dus alleen de mensen die strikt noodzakelijk extra bonnen moesten hebben, dan werd dat door ons verstrekt.

01:24:46

Interviewer: Dus dat was wel een taak van de BB in vreedestijd?

01:24:46

Dijkstra: Daar heb ik wel altijd mee gezeten. We hadden eigenlijk alleen maar een oorlogstaak en dat andere, de een zei 'dat kan wel' en de ander zei 'dat kan niet', maar het moest altijd via omwegen en met allerlei kronkels moest je dat dan doen. Er is nooit een duidelijke wetgeving geweest van vreedestaken, vind ik. Maar hier zei men wel 'Dan moet de BB dat maar doen'. Toen hebben we extra mensen ingehuurd, want we konden dat er niet allemaal bij hebben met onze kleine staf. Die hebben dat toen allemaal geregeld. Artsen konden extra bonnen krijgen, en ze kunnen bij ons terecht voor extra bonnen

01:24:46

Interviewer: Ik wil het ook nog graag hebben over oefeningen van de BB. Hoe werden deze oefeningen opgezet? Hoe vaak werden ze gehouden? Waar werden ze gehouden? Hoe werden ze gehouden? Kunt u daar wat over vertellen?

01:24:46

Dijkstra: Laat ik beginnen bij de brandweer. De brandweer bestond uit vrijwilligers. Ik had contact met alle gemeentelijke brandweren. Zij verzorgden hun eigen opleiding en oefenden in BB-verband. Ik nodigde in het voorjaar de brandweercommandanten uit van het gebied Noord-Kennemerland en zei tegen hen 'Wie van jullie wil als gastheer optreden voor een oefening?'. Dan moet je zorgen dat je een goede locatie hebt waar we met meerdere

korpsen wat aan hebben. En dan werd het op die manier verdeeld. Je mag daarbij een beroep doen op een beroepsofficier van de gemeente Alkmaar. Hij staat jullie bij. De oefening is als volgt. Er komt op een gegeven moment een signaal dat er iets is in dat en dat gebouw en dat er meerdere korpsen moeten komen om hulp te verlenen. Dus je had pelotons gevormd en die gingen naar die plek toe. En dat ging via bepaalde procedures, om zich bijvoorbeeld ergens te melden. Dus dat moet allemaal geregeld worden. Voor de brandweer deden we dan een keer per jaar in het voorjaar in Noord-Kennemerland. In het najaar, in de herfst, deden we dat in West-Friesland. En zo ging dat steeds door. Als ik het me goed herinner, zitten die oefeningen in het archief van de gemeente. De rekeningen zijn weggegooid, maar men vond het toch belangrijk om de oefeningen te bewaren. Daarmee hebben we toch bijgedragen aan de veiligheid tijdens vreedetijd. Dan de reddingsdienst. Eerst kregen ze een opleiding. Touwknopen, brancard, enz, en dan gingen we in september naar Wieringenwerf, in het oefenkamp, daar stonden allemaal ruïnes en gebouwen waar je dan oefeningen kon houden. Dat deden we in september. Die oefeningen waren voorgeschreven. Minimaal twee herhalingsoefeningen per jaar. Dat moest je kunnen aantonen bij Binnenlandse Zaken, anders kreeg je geen geld voor oefeningen. En dan was er de geneeskundige dienst. Die was bij ons vaak verder dan bij andere kringen. Wij leidden op voor de EHBO-diploma. En daar hebben we veel succes mee gehad. Sommige werkgevers betaalden mensen extra voor een EHBO-diploma. Dat was een stimulans om het EHBO-diploma te halen, maar dat betekende wel dat ze in plaats van twee, zes herhalingsoefeningen moesten doen, anders blijft dat diploma niet geldig. We hebben dat altijd gedaan. Dat ging altijd erg goed. En de ABC-dienst had zijn eigen oefeningen. Die werden opgesteld door Verhaart. En bij diverse grotere oefeningen met staf e.d. ging ook de verbindingdienst meespelen.

01:24:46

Interviewer: En waar werden die oefeningen van de ABC-dienst en verbindingdienst gedaan?

01:24:46

Dijkstra: Dat kon overal. Er was een klein vliegveld in Bergen waar men nogal eens oefende. En voor de verbindingdienst vooral vanuit de commandopost en de mobilfoonwagens die uitwaaiden.

01:24:46

Interviewer: En de EHBO-dienst, waar werden die oefeningen gehouden?

01:24:46

Dijkstra: Die deden mee met de brandweeroefeningen. Dan hadden we ...slachtoffers ingehuurd en dan moesten zij die verzorgen. De lessen en herhalingsoefeningen, die werden in de leslokalen bij ons gegeven aan de Frans Halsstraat, waar we twee hele mooie leslokalen hadden.

01:28:38

Interviewer: En de Wieringenwerf, was dat een locatie van de BB?

01:28:38

Dijkstra: Dat was een locatie die in stand werd gehouden door het Rijk, en de kringen gingen daar om de beurt naartoe. Ik had begin september, omdat het dan mooi weer was.

01:28:38

Interviewer: Welke kringen maakten daar nog meer gebruik van?

01:28:38

Dijkstra: Cornelis, dat was Zaandam. En Noord-Holland. En ik meen ook F, maar weet niet meer welke regio dat is, iets duidelijker. Friesland maakte gebruik van de locatie in de buurt van Steenwijk.

01:30:38

Interviewer: Hoe heeft u uw tijd bij de BB ervaren?

01:30:39

Dijkstra: Ik heb daar een heel plezierige tijd gehad. Ik denk ook dat dat met name kwam door onze goede contacten met de brandweer. Daar zie ik nog steeds met veel genoegen op terug. Ik denk dat het een nuttige tijd is geweest, ook ter voorbereiding van de brandweerregio's. Deze is, toen de BB er niet meer was, vlekkeloos verlopen. In zijn algemeenheid heeft mij dat, achteraf gezien, het meeste plezier gedaan. Ik heb een brandweeropleiding gehad in Barneveld. Ik heb mediatraining gehad van de heer van der Wiel, directeur Rijksvoorlichtingsdienst. Er waren vaak gastdocenten die daar lesgaven, specialisten op een bepaald terrein. Normaal gaven ze geen les, maar dit vonden ze leuk om te doen. Die contacten zijn dan heel goed, ook met die gastdocenten.

01:33:06

Interviewer: Zijn er nog locaties van de BB in Alkmaar die we niet hebben gesproken.

01:33:06

Dijkstra: Nee, niet in Alkmaar. We hebben nog een locatie gehad, we hebben tijdens de bouw nog even aan de Helderseweg gezeten, het gebouw waar het gasbedrijf heeft gezeten. Voor de rest hebben we altijd aan de Frans Halsstraat gezeten. Het Fort Markenbinnen, die we daarna hebben overgedaan aan de regionale brandweer, die er wel oefeningen hebben gedaan. Wij hadden het toen echt vol liggen met allerlei geneesmiddelen, atropine voor zenuwgassen. Het kon gebeuren dat er een zenuwgas werd gebruikt, dan gaan je spieren verslappen. De atropine zorgt ervoor dat je spieren weer kracht krijgen. We hadden kisten vol atropine staan. Maar ook noodvoedsel en zoutoplossingen, enz.

01:35:05

Interviewer: En er was ook nog een commandopost van de BB in Schagen. Weet u daar iets van?

01:35:05

Dijkstra: Ja, die was niet van ons. Je had de kring Noord-Holland A, dat was Schagen en Den Helder. Heel vroeger, in het begin, was Den Helder apart, en was er de Kring Schagen-Wieringen. Wij heetten de kring Noord-Holland-B. Schagen was dus de commandopost voor Den Helder. Die hebben ze natuurlijk niet in Den Helder geplaatst, omdat Den Helder

gevaaraantrekkelijk is. Bijvoorbeeld Friesland hadden we hem niet in Leeuwarden, maar in Grou. En in Grou zit er nu een museum in.

01:36:46

Interviewer: Kunt u nog wat vertellen over uitstapjes, feestjes en andere bindmiddelen die werden georganiseerd voor de BB in Alkmaar?

01:37:37

Dijkstra: De mensen van de BB waren zo weinig betrokken bij de BB. Eerst een opleiding van zo'n 10 a 12 avonden. Daarna zijn de contacten eigenlijk maar 2 keer per jaar, behalve voor de GGD is dat 6 keer per jaar i.v.m. het EHBO-diploma. Dat is het eigenlijk. En bovendien was het geld ook een beetje moeilijk. Dus feesten e.d., zoals bij de brandweer, had je niet. Verder onderhield je dus eigenlijk geen contacten.

01:37:37

Interviewer: Bleven de contacten toch goed, denkt u?

01:37:37

Dijkstra: Het gaf allemaal geen problemen. Iedereen begreep 'zo zit het in elkaar'. We moeten hier twee keer per jaar op herhaling komen en we zijn ingedeeld in een bepaalde groep die in een bepaalde alarmfase moet opkomen. Eerst de kwartiermakers. We hadden een doos met allerlei kaarten. Er werden ruiters in een kaarten gezet. En bijvoorbeeld een gele moest eerst opkomen. Dus je kon die kaarten er zo uithalen. De eerste waren de kwartiermakers. Zo had je een bepaalde mobilisatievolgorde. Dat moest ook allemaal worden bijgehouden. Daar zat ook nog een administratieve taak aan. Mibies wist de administratie zo op te zetten met ruitertjes dat waar ze hiervoor in andere kringen zes mensen voor nodig hadden, hadden wij er maar twee. Dit is zo ook landelijk ingevoerd. Je kon met die kaarten in een mum van tijd allerlei dingen bekijken. Wie is er wel of niet opgeleid? Wie moet op herhaling komen? Alles met die ruitertjes.

01:41:43

Interviewer: Waren er nog bijzondere momenten of heeft u nog bijzondere anekdotes?

01:42:00

Dijkstra: We hebben ook droogtebestrijding gedaan. Water geven bij grote droogtes. En verbindingsoefeningen. Rijswijk verzorgde verbindingen bij bijvoorbeeld zeilwedstrijden bij Medemblik. Ze deden dan een beroep op de BB. Dan werden de verbindingen verzorgd door de BB. Op die manier probeerden we zoveel mogelijk aan te haken bij de normale gang van zaken, waarop je meer je imago kunt verbeteren bij anderen. Dit was ook bij de brandweer. Doordat ik vroeg wie de oefening wilde organiseren, weliswaar met hulp, kregen ze het idee dat ze het zelf wilden doen. 'Maak van je mensen uitvinders'. Na afloop van oefeningen kregen ze twee consumptiebonnen, in feite kostte dat niets. En dan gaf ik ze wat meer, om goodwill te creëren. Het is de manier. En het werkt wel. In Schoorl hadden we een oefeningen, en dan zouden we een paardenstal in brand steken.

01:42:39

Dijkstra: Er wordt nog nagepraat over de oefeningen. En ook met de 'slachtoffers' die speelden dat ze gewond zijn. Die worden eruit gehaald door de brandweer, en wordt overgenomen door de GGD. Aan de burgemeester legde ik uit hoe het ging. Gewonden eerst. Wij selecteerden in oorlogstijd heel anders dan je normaal zou doen. Dus niet: hoe erg is de verwonding, maar het aantal staat voorop. Je probeert in zo min mogelijk tijd zo veel mogelijk mensen uit het rampgebied te krijgen. Je kijkt dus niet 'overleeft hij het wel of niet?'. Zij moeten dan naar een verzamelplek gaan, en vanuit daar naar een ziekenhuis. Wat doet men op een verzamelplaats aan geneeskundige handelingen, en wat niet?

01:47:02

Interviewer: Waar werden de oefeningen opgezet?

01:47:02

Dijkstra: Op het kantoor. Bijvoorbeeld de commandant ABC-dienst voor ABC-oefeningen. Maar zo veel ondersteuning hadden we niet.

01:47:02

Interviewer: Is er nog iets dat we niet hebben besproken en u nog graag wilt zeggen.

01:49:20

Dijkstra: Een belangrijk punt is steeds geweest dat de BB is opgezet uitsluitend voor tijdens oorlogstijd, de bescherming van bevolking en tegen de gevolgen van oorlogsgeweld. Er had eerder ook andere omstandigheden aan gekoppeld moeten worden die zich tijdens vreedestijd kunnen voordoen. Als daar meer aandacht voor was geweest en meer pleit voor was geweest, dan denk ik dat we nu een organisatie hadden gehad waarbij de brandweer de dagelijkse hulpverlening doet en branden bestrijdt, maar dat er een aparte dienst nog steeds was die bijstand had kunnen verlenen wanneer het plaatselijk tekortschiet. Ik heb het altijd jammer gevonden dat het zo gelopen is. Met name ook voor vele BB-ers die het daar erg moeilijk mee hebben gehad. In onze kring kregen we nog de ruimte om het een en ander in vreedestijd te doen. Maar in andere kringen stond de brandweer of GGD dat niet toe. Dan ontstaan er keizerrijkjes, en dat werkt op termijn niet en dan ga je onderuit. Ik zie dat nu ook gebeuren bij de brandweer. Die zie ik op termijn inzakken. Dat gaat veel geld kosten, maar er is niet echt een democratisch bestuur. Het zou beter zijn als dit bij de provincie zou komen.

01:49:20

Interviewer: Heeft u nog materiaal of foto's dat u wilt delen?

01:53:37

Dijkstra: Nee, dat heb ik niet meer.

01:53:37

Interviewer: Ik wil u nog vragen of u toestemming geeft om deze info met uw naam in de vorm van een verslag of eventueel een boekje of transcriptie te delen met het Regionaal Archief Alkmaar en de gemeente Alkmaar, en eventueel op de website.

01:53:37

Dijkstra: Ja hoor.

01:53:37

Interviewer: Dan sluit ik de opname af.